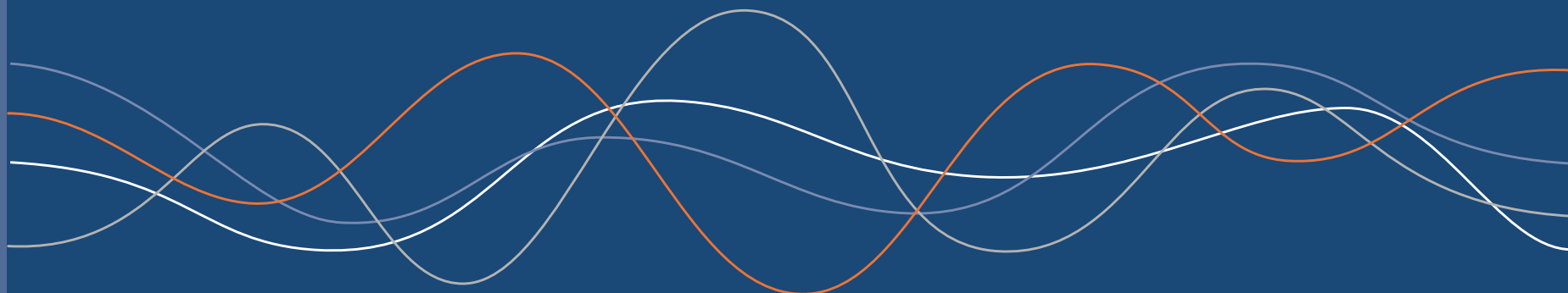




FRA
ÅRSRAPPORT

2019



KODSXTTUMESXENXTEÄOGSUXRKCR
KTFIEHIALÖGRXTPAREHIEXNXSENT

Innehåll

Lös kryptot	2
Generaldirektörens förord:	
Nationell säkerhet i flera dimensioner	4
Omvärlden – året som gått	6
Signalspaning och cyberförsvar	8
Signalunderrättelseverksamheten 2019	10
Nya signalspaningsfartyget sjösatt	14
Informationssäkerhet och cyberförsvar	16
Nationellt cybersäkerhetscenter	18
Sommarlovön	20
Anna jobbar med TDV	22
Johan får specialanpassade lösningar stabila	24
Therese såg en oansenlig annons för 18 år sedan	26

Generaldirektörens förord

Vi har ett år bakom oss där vi fokuserat både på dagens behov och på morgondagens.

Vi har under året arbetat med regeringsuppdrag av betydelse för Sveriges framtida totalförsvarsförmåga. Ett uppdrag har varit att lämna underlag till försvarspropositionen, där vi beskrivit vilka förmågor FRA kan bidra med under kris och krig. Vi har tillsammans med Säkerhetspolisen, Försvarsmakten och MSB även svarat på ett regeringsuppdrag om att under nästa år bilda ett nationellt cybersäkerhetscentrum.

Att kunna förebygga och upptäcka cyberattacker från statliga angripare i andra länder är en nödvändighet. Här spelar FRA en avgörande roll. Vi fortsätter vårt arbete tillsammans med andra myndigheter för att värna Sveriges säkerhet och integritet.

Spänningarna i Sveriges närområde, som ju geografiskt utgör en säkerhetspolitisk skärningspunkt, fortsätter att vara höga. Ryssland fortsätter att modernisera sina väpnade styrkor samtidigt som man utvecklar sina förmågor till gråzonsoperationer. De ökande spänningarna gör vår rapportering om både

militära aktiviteter i Sveriges närområde och hybridkrigföring mer efterfrågad än någonsin.

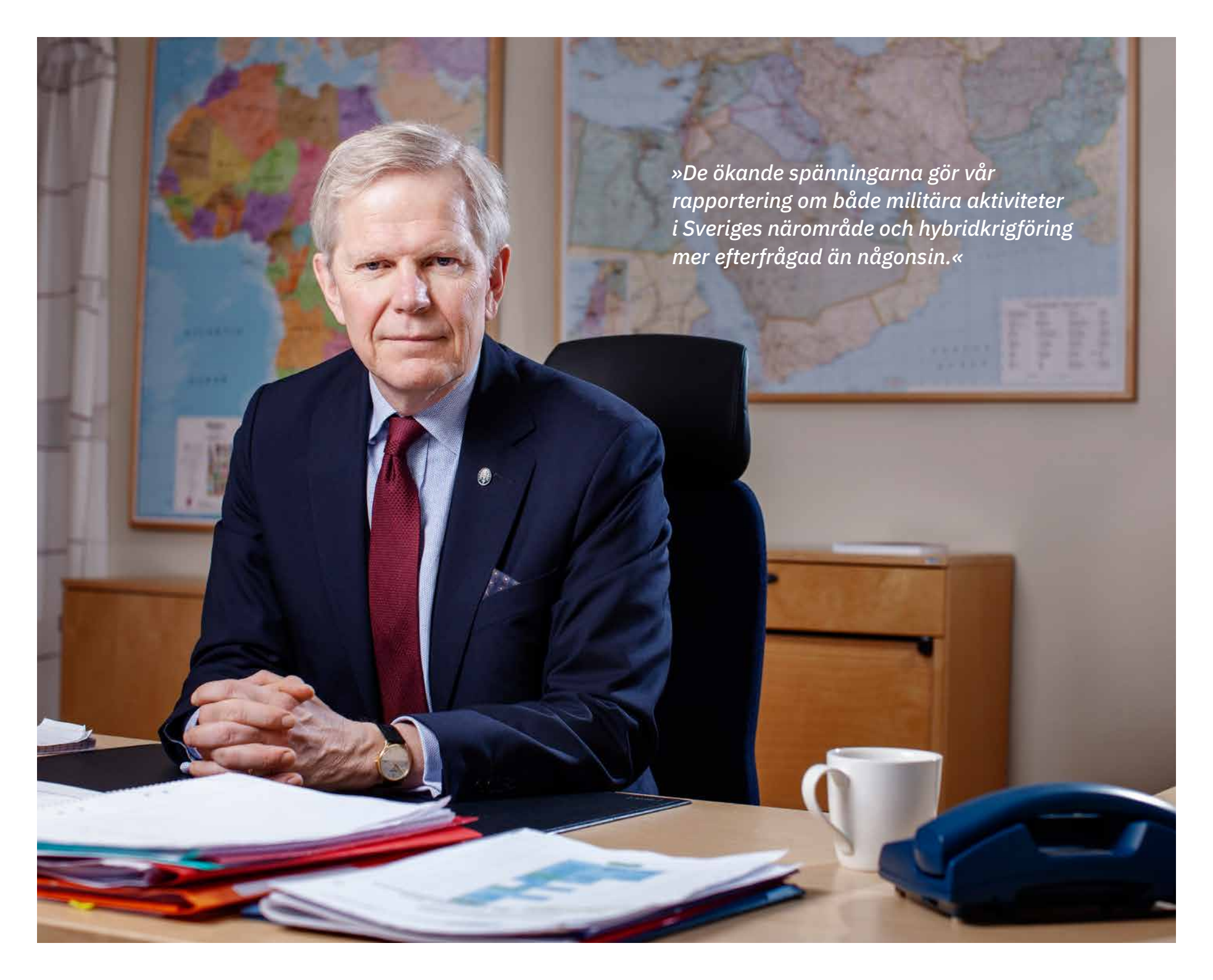
Terrorhotet har under året fortsatt att vara påtagligt. Vi har levererat stöd till uppdragsgivarna i denna fråga. Att bidra till att förhindra terrordåd hör till FRA:s viktigaste uppgifter som underrättelsemyndighet.

FRA utvecklas också internt. Vi förbättrar vår verksamhet och arbetsmiljö genom att förnya våra lokaler, exempelvis genom att låta uppföra ett nytt kontorshus på Lovön. Vi ökar våra ansträngningar att rekrytera den kompetens vi behöver. Vi har exempelvis under året tagit emot en grupp gymnasieungdomar för att ge dem en orientering i cybersäkerhet. I slutet av denna årsrapport ger vi röst åt några av våra många kompetenta och motiverade medarbetare. Vanliga människor med ovanliga arbetsuppgifter.

Under det gångna året blev myndighetens tidigare chef Dag Hartelius ambassadör i Ungern. Under senare delen av 2019 var så

överdirektör Charlotta Gustafsson tillförordnad generaldirektör. Som nytilträd generaldirektör vill jag framföra ett varmt tack till dem båda för deras viktiga insatser.

Björn Lyrvall
Generaldirektör

A middle-aged man with grey hair, wearing a dark blue suit, a light blue shirt, and a red tie, sits at a wooden desk. His hands are clasped in front of him. On the desk are several papers, a white mug, and a blue telephone. Behind him are two large maps of the world on the wall. The text is overlaid on the right side of the image.

*»De ökande spänningarna gör vår
rapportering om både militära aktiviteter
i Sveriges närområde och hybridkrigföring
mer efterfrågad än någonsin.«*



Ryska fartyg som deltar i marinövningen Ocean Shield 2019.

Omvärlden – året som gått

Under 2019 har de trender vi sett under senare år fortsatt. Säkerhetsläget i världen präglas av oförutsägbarhet och instabilitet.

Flera saker har bidragit till detta, såsom Kinas ökade ekonomiska och politiska makt samt ett allmänt skifte mot en mer multipolär värld. Auktoritära stater tar steg mot totalitarism, den demokratiska samhällsmodellen utmanas på flera håll av politisk repression. De säkerhetsstrukturer som upprätthållits sedan det kalla kriget undergrävs, exempelvis genom att USA och Ryssland sagt upp INF-avtalet som begränsat medeldistansrobotar med kärnstridsspetsar.

Den militära aktiviteten i Sveriges närområde har under 2019 legat kvar på en hög nivå. Ryssland fortsätter moderniseringen av sina väpnade styrkor, med tillförsel av mer avancerad materiel. Ett exempel på ökad aktivitet i närområdet är den ryska marinövningen Ocean Shield 2019 som genomfördes i Östersjön och Atlanten i augusti och omfattade 70 fartyg av olika typer.

Försvarsmakten skriver i sitt underlag till den försvarspolitiska propositionen att Sveriges närområde karaktäriseras av både ökad utplacering av militära styrkor och att dessa åstadkommer ökad militär aktivitet. Detta innebär en uppenbar risk för militära incidenter och konfrontation som kan leda till eskalering. Utvecklingen i Sveriges närområde beror till stor del på att både östersjöområdet och Arktis ådras sig allt större strategiskt intresse.

Under året har vi sett tecken på att spänningarna mellan Ryssland och Ukraina minskat. Ukrainakonflikten och den illegala ockupationen av Krim fortsätter dock att vara en friktionsyta mellan Ryssland och väst.

Cyberattacker utförda av kvalificerade statliga och statsunderstödda angripare fortsätter att öka i omfattning och sofistikeringsgrad. Outsourcingföretag fortsätter att vara en inkörsport för angripare, som FRA tidigare

berört i vår rapport om hur man kan stärka sin säkerhet i samband med Cloud Hopperangreppet (publicerad 2017).

Gråzonsproblematiken har uppmärksamats alltmer under senare år, inte minst av Säkerhetspolisen. Den kan karaktäriseras som lagliga och olagliga aktiviteter som genomförs för att försvaga andra länders handlingsfrihet i en gråzon mellan fred och väpnad konflikt. De verktyg som används inkluderar cyberattacker, påverkansoperationer, strategiska uppköp av företag och traditionella underrättelseaktiviteter. Främmande underrättelseverksamhet mot Sverige är liksom tidigare ett konkret hot. Under året har flera personer häktats eller åtalats för olika typer av olovlig underrättelseaktivitet.



0 1 € t o < ' ù - ^ / | ù † þ Y é — ç ĩ > ~ T '
 s ê l À ' N Ú 0 è ' ? * € ê À ' Ú 0 è ' ? Ú è ?
 ê è ± ' ñ ? , ñ * Đ € s ê l À ' í 0 1 € t o < ' ù

Signalspaning och cyberförsvar

FRA är Sveriges myndighet för signalspaning och statens resurs för teknisk informationssäkerhet.

Dessa uppdrag utgör myndighetens två verksamhetsben. De är olika uppdrag, men har starka synergieffekter.

Signalspaning innebär att man utvinner underrättelser ur elektroniska signaler, till exempel radiosignaler eller signaler i det fiberoptiska nätet. FRA får inhämta trafik som har en anknytning till en specifik inriktning från en uppdragsgivare och efter en avslutad tillståndsprocess.

FRA:s bidrag till den tekniska informations-säkerheten i samhället sker inom cyber-försvaret. Där verkar FRA genom att bistå offentlig verksamhet och statliga bolag så att de bättre kan stå emot cyberattacker riktade mot Sverige.

Vad rapporterar FRA om?

FRA:s uppgift är att titta utanför det egna landets gränser. Det är vad som pågår i omvärlden som står i fokus för FRA:s underrättelseverksamhet. Dels är sådan kunskap

till nytta för Sveriges ambitioner att föra en självständig utrikes- och säkerhetspolitik, dels kan sådan kunskap vara värdefull för våra uppdragsgivare i deras arbete att kartlägga och motverka hot mot Sverige.

FRA:s uppdragsgivare är regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och polisens Nationella operativa avdelning (Noa). Det är de som får inrikta FRA:s signalspaning. FRA:s underrättelse-rapporter kan exempelvis beröra:

- Andra länders militära kapacitet och planering
- Militära övningar och förbandsrörelser i vårt närområde
- Internationell terrorism och hot mot Sverige
- Avancerade cyberangrepp mot Sverige
- Program för massförstörelsevapen eller brott mot internationella sanktioner
- Underrättelser till stöd för svenska militära FN-insatser utomlands

Svensk signalspaning regleras i lag. Försvarsunderrättelsedomstolen måste lämna tillstånd för FRA:s signalspaningsuppdrag. Verksamheten granskas löpande av Siun (Statens inspektion för försvarsunderrättelse-verksamheten).

FRA:s arbete inom cyberområdet riktar sig till en bredare krets av myndigheter och statliga bolag.

Underrättelser under förundersökning

Under 2019 har det kommit ny lagstiftning som tydligt klargör att FRA:s underrättelser inte får användas i en brottsutredning och i rättsskipning. Detta möjliggör att FRA kan rapportera i underrättelsesyfte även under en pågående förundersökning.



I en serie terrorattentat mot kyrkor och hotell i Sri Lanka i april 2019 dödades omkring 250 personer.

Signalunderrättelseverksamheten 2019

Vad händer militärt i Sveriges närområde?

Den militära verksamheten i närområdet har fortsatt varit hög och har under året omfattat ett flertal större övningar samt ett stort antal militära flygplans- och fartygsrörelser. FRA har i sin dagliga rapportering till Försvarsmakten redovisat militära aktiviteter och pågående övningsverksamhet.

Därutöver har FRA i sin uppföljning av utländska militära förband bland annat rapporterat om truppförflyttningar, fortsatta omorganisationer av militära förband liksom av utveckling och förnyelse av militär materiel samt etablering av nya vapensystem som kan utgöra ett hot mot Sverige.

Underlag till Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik

FRA har under året fortsatt följa kriser, konflikter och krig i omvärlden, både i Sveriges närområde och längre bort. Underrättelserna kan avse såväl en specifik händelse som den generella utvecklingen i ett land eller

en region, såsom utländsk inblandning eller politisk maktkamp.

FRA har på så sätt bidragit till svenska uppdragsgivares lägesuppfattning och till beslutsunderlag inför såväl bilaterala som multinationella möten. Till exempel har FRA under 2019 rapporterat underrättelser gällande olika länders intentioner och agerande i den fortsatta konflikten i Mellanöstern, liksom om deras agerande gentemot Sverige.

En del av rapporteringen rör militär verksamhet utanför vårt närområde som är av betydelse för Sverige. FRA har till exempel, tillsammans med Försvarsmakten, genomfört spaningsflygningar i östra Medelhavet med anledning av konflikten i Syrien.

Stöd till Försvarsmaktens insatser utomlands

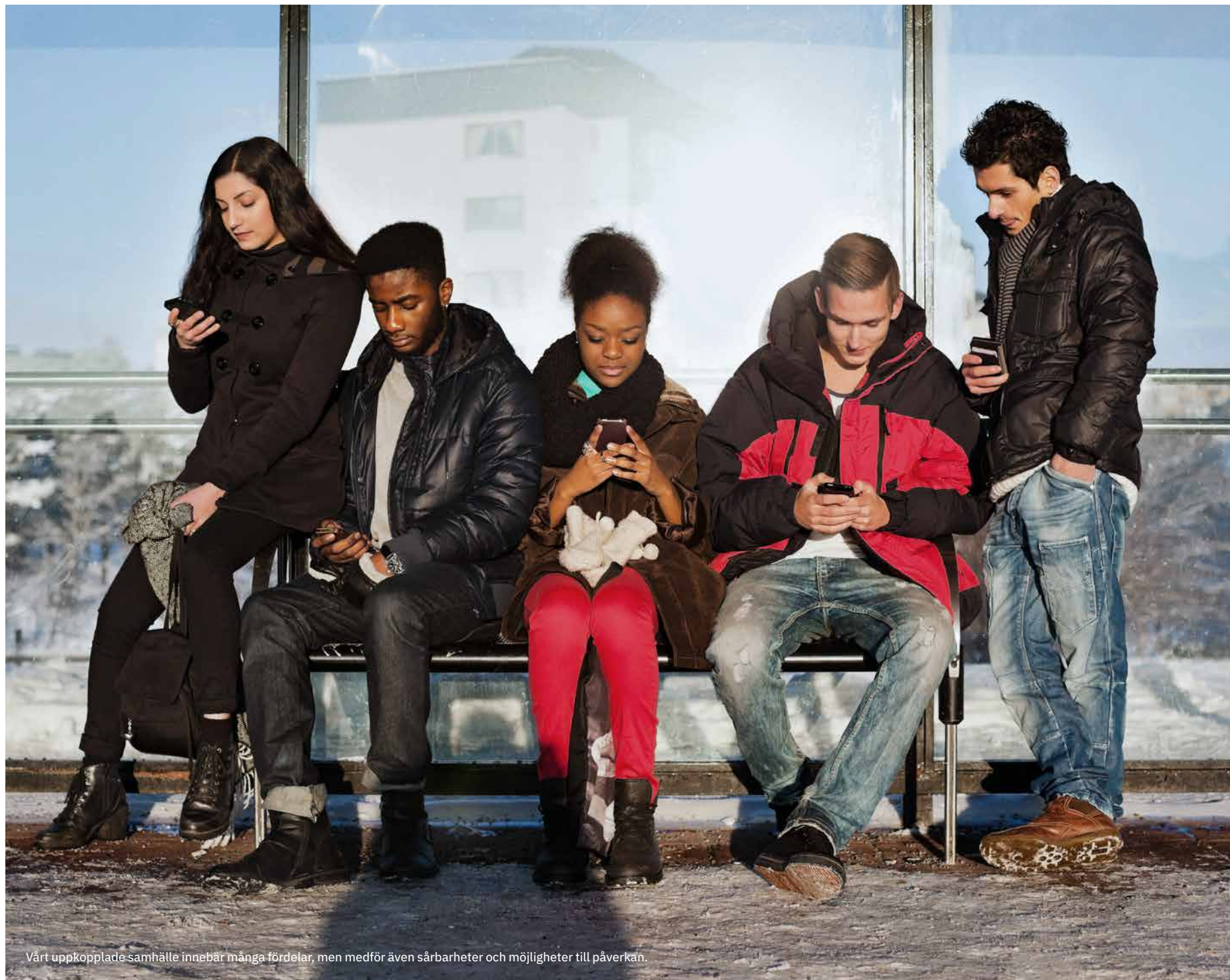
En viktig del av FRA:s verksamhet är att ge stöd till svensk militär verksamhet utom-

lands. Under pågående insats är underrättelsernas fokus skyddet för svensk trupp, men även bedömningar gällande utvecklingen i det aktuella landet i stort. Stöd till en militär insats kan dessutom ges såväl före som efter en insats, genom till exempel lägesbedömningar för ett potentiellt insatsområde.

Internationell terrorism

Den internationella terrorismen fortsätter att vara ett allvarligt hot såväl globalt som i Europa och Sverige. FRA lämnar stöd till främst Säkerhetspolisen, men även Försvarsmakten, genom att rapportera om utvecklingen inom internationell terrorism i allmänhet och potentiella och reella kopplingar till Sverige i synnerhet. FRA har under året även stöttat Säkerhetspolisen i ett antal större operationer.

Under 2019 har nationell och internationell samverkan och samarbete utvecklats. Detta har varit värdefullt för FRA:s möjlighet att bidra till Säkerhetspolisens arbete att upp-



Vårt uppkopplade-samhälle innebär många fördelar, men medför även sårbarheter och möjligheter till påverkan.

täcka och förhindra terrorattentat i Sverige. Det har även bidragit till förbättrad nationell lägesbild avseende den internationella terrorismen.

Ökat fokus på hybridhot

På senare år har FRA:s uppdragsgivare ökat fokus på en komplex och mångfacetterad företeelse som kallas hybridhot eller icke-linjär krigföring. Hit hör exempelvis påverkansoperationer, cyberhot, desinformation och sabotage.

Det kan vara svårt att avgöra om främmande makt ligger bakom en störning i kritisk infrastruktur eller andra viktiga samhällsfunktioner, eller om det kanske är ett resultat av olyckor eller fel. Icke-linjär krigföring utförs också ofta genom mellanhänder vilket är avsett att försvåra identifiering av den som ytterst står bakom exempelvis en cyberattack, ett sabotage eller ett vilseledande spinn i sociala medier.

FRA:s olika uppgifter och kompetenser samverkar här för att finna och rapportera läget till våra uppdragsgivare.

Främmande underrättelseverksamhet i Sverige

FRA har under 2019 fortsatt att följa den underrättelseverksamhet som flera länder

bedriver mot Sverige och har under året kunnat rapportera om konkreta aktuella hot mot Sverige och svenska intressen.

Genom utvecklad samordning och fördjupat samarbete med såväl Säkerhetspolisen som Försvarsmakten har förutsättningar skapats för att ytterligare förbättra relevansen i rapporteringen och ge det underrättelse- och operativa stöd som uppdragsgivarna efterfrågar.

Svensk exportkontroll

FRA deltar i en nationell samverkan inom ramen för svensk exportkontroll och arbetet med global icke-spridning av massförstörelsevapen. Inom detta samarbete har FRA producerat underrättelser till främst Försvarsmakten och Säkerhetspolisen.

Särskilt prioriterat i detta arbete har varit nationell exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden, där fokus i första hand legat på utländska anskaffningsförsök av svensk teknik.

Signalreferensbibliotek för svenska militära flygplan och fartyg

Inom området teknisk signalspaning samlar FRA in information som gör att man kan känna igen signalerna från utländska militära radarsystem. Olika radarsystem lämnar

olika typiska fotspår i form av radiosignaler. Dessa data kan användas som underlag för varningssystem i svenska militära fartyg och flygplan. Data i sammanställt skick kallas för Signalreferensbiblioteket. Informationen bidrar även till förmågan att se hur utländska militära fartyg och flygplan i närområdet rör sig, och bidrar därmed även till att hävda Sveriges territoriella integritet.



Nytt signalspaningsfartyg sjösatt

Fartygsburen signalspaning

Med ett fartyg kommer man nära vissa signalkällor. Det möjliggör inhämtning av signaler som skulle varit omöjliga att registrera på längre avstånd. Dessutom kan man ofta visuellt se signalkällan vilket kan vara en fördel. Det huvudsakliga operationsområdet för FRA:s fartygsburna signalspaning är sydöstra Östersjön, men den kan också uppträda i andra vatten.

Dags för nytt fartyg

Sveriges nuvarande signalspaningsfartyg heter Orion. Efter 35 års tjänst är det dags för en ersättare. Ett nytt signalspaningsfartyg började därför att byggas redan 2018.

Ett år efter att de första plåtbitarna skurits till, och tio månader efter kölsträckningen, var det i april 2019 dags att sjösätta fartyget. Samtidigt kunde chefen för Marinen, konteramiral Jens Nykvist, meddela namnet på det nya fartyget: HMS Artemis.

FMV:s uppdrag att bygga Orions efterträdare har gått till Saab Kockums som ansvarar för själva fartygsbygget. Därefter tar en fas av installationer vid, då inte minst själva signalspaningsutrustningen ska komma på plats. Detta arbete genomförs i nära samarbete med FRA.

Liggande cylinder med antenner

Innan utrustningen för signalspaning kommit ombord ser Artemis ut som många andra skepp. Men i likhet med föregångaren kommer den att få en stor liggande cylinder, en ”radom”, som innehåller antenner som används i signalspaningen. Därför ser dessa fartyg inte ut som några andra.

Orion tillhör Försvarmakten och ligger organisatoriskt i Första ubåtsflottiljen, i Karlskrona. Under uppdrag är det marinens personal som utgör besättning, medan personal från FRA utför signalspaningsarbetet ombord. Artemis kommer att ha samma organisato-

riska hemvist och bemannas på liknande sätt. Jämfört med föregångaren kommer Artemis att vara större och erbjuda utökade förmågor.



Informationssäkerhet och cyberförsvar

2019 var ännu ett år då efterfrågan på FRA:s tjänster inom informationssäkerhet ökade.

Fler samhällsviktiga myndigheter och statliga bolag önskade få sina nätverk prövade genom FRA:s säkerhetstester. Fler verksamheter fick tillgång till FRA:s *Tekniskt Detekterings- och Varningssystem* (TDV).

Genom FRA:s förmåga att identifiera och följa hur skadlig kod används i det globala nätet kan vi rapportera utvecklingen både i stort och i detalj till våra uppdragsgivare.

Statsunderstödda attacker mot samhällsviktig verksamhet

FRA:s uppdrag är att bidra till skyddet av samhällsviktig verksamhet mot attacker genomförda av statliga eller statsunderstödda organisationer. Dessa utgör de största hoten mot vårt samhälles grundläggande IT-funktioner. Till skillnad från mycket annan IT-relaterad kriminalitet är dessa attacker ofta avsedda att inte märkas. Att åstadkomma goda säkerhetslösningar i samhällsviktiga system är väsentligt för att minska vårt samhälles sårbarhet.

Säkerhetsgranskningar

När FRA får i uppdrag att leta sårbarheter i myndigheters nätverksmiljöer, är detta en del i hur vi bidrar till Sveriges IT-säkerhet.

Det är sällan svårt att åstadkomma ett intrång, för allt som är kopplat till internet kan hackas av en kvalificerad förmåga. FRA nöjer sig inte med att konstatera att det *går* att ta sig in – tvärtom är det bara början. Det gäller att finna *alla* svagheter där en angripare skulle kunna ta sig in och sedan utnyttja intrånget.

Ingen säkerhetsgranskning är meningsfull utan en ordentlig genomgång av vad FRA funnit och en genomgripande dokumentation och rådgivning till uppdragsgivaren.

TDV

Genom FRA:s underrättelseverksamhet ser vi ofta skadlig kod innan den använts mot svenska mål. Vi kan på så sätt förbereda oss på att upptäcka eventuella framtida attacker.

Ett verktyg för detta är TDV (Tekniskt Detekterings- och Varningssystem). Det är installerat hos myndigheter och statliga bolag med verksamheter som är viktiga för samhällets grundläggande funktioner. Dessa får genom TDV en tidig varning om att deras nätverk utsätts för ett intrångsförsök.

TDV utvecklas löpande. Allt fler verksamheter får systemet installerat.

Cyberförsvarspodden

Under året har FRA startat *Cyberförsvarspodden* för att inför en bredare publik än annars beskriva arbetet med det svenska cyberförsvaret. Det handlar exempelvis om hur hotet mot viktiga samhällsfunktioner ser ut och hur man kan resonera för att hantera dem.



Nationellt cybersäkerhetscenter

Samverkan ger bättre resultat. FRA och de myndigheter som vi samverkar mest med har alla olika uppgifter och olika mandat. Vi följer skilda författningar och kompetenser.

Ändå – eller just därför – är samverkan nyckeln till att åstadkomma de tjänster för det svenska samhället som vi är ombudna att leverera. Till de myndigheter som vi på FRA samarbetar med hör Säkerhetspolisen, Försvarsmakten och MSB. Våra uppgifter skiljer sig radikalt från varandra, men tillsammans löser vi dem bättre.

Två regeringsförklaringar och ett uppdrag

Under 2019 har inte mindre än två regeringsförklaringar slagit fast att Sverige ska skapa ett nationellt cybersäkerhetscenter. I september kom regeringen med sitt uppdrag till de fyra myndigheterna att strax före jul redovisa hur ett nationellt cybersäkerhetscenter ska kunna upprättas under 2020. Ett sådant center ska enligt regeringen sammanfattningsvis kunna:

- Förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot mot Sverige,
- Minska cybersårbarheterna,
- Ge ett utvecklat och samordnat stöd till både privat och offentlig sektor,
- Ge stöd till Regeringskansliet i frågor om cybersäkerhet

Olika modeller på olika håll

Modellen att inrätta ett center för att underlätta samverkan mellan befintliga myndigheter har internationella förebilder. Bland andra framhålls ofta det brittiska NCSC som en väl fungerande enhet. Dessa centra bygger på förväntan om en högre effektivitet om man bibehåller den rådande myndighetsstrukturen och låter ett redan existerande väl fungerande samarbete ytterligare fördjupas.

Förslaget

Strax före jul levererade de fyra myndigheterna sitt gemensamma förslag till regeringen. Ett center förstärker myndigheternas förmågor att lösa sina respektive uppdrag. Dessutom kan den nationella förmågan att förebygga, upptäcka och hantera cyberangrepp och andra IT-incidenter öka.

Verksamheten föreslås byggas upp under fem år. Den ska starta redan 2020 och nå full effekt 2025. Den fördjupade samverkan mellan myndigheterna kräver både nya tekniska och rättsliga förutsättningar för att dela säkerhetsskyddsklassificerad information. På sikt krävs också ökade anslag för verksamheten.



Sommarlovön

Ett konkret hot mot vårt samhälles funktioner och våra medborgares välfärd är att vi digitaliserar utan tillräcklig hänsyn till IT-säkerheten.

Än värre är att det globalt saknas tillräcklig kompetens inom IT-säkerhet för att kunna komma ifatt säkerhetsmässigt.

Hur skulle FRA kunna bidra till att fler väljer att utbilda sig i IT-säkerhet? Vår myndighet har förstås egna rekryteringsbehov, men frågan är mycket bredare än så.

FRA samlar gymnasister

En vårvinterdag samlade rektorn för den kommunala gymnasieskolan Stockholm Science and Innovation School i Kista intresserade elever i ett fullproppat klassrum. FRA skulle besöka, och genomföra ett prov. Utifrån detta skulle skolan sedan kunna ge femton elever möjlighet till en veckas sommarskola hos FRA på Lovön. Vi kallade projektet för Sommarlovön.

Så stod de där

Intresset från eleverna var stort, så en försommarmorgon stod 15 ungdomar framför

vaktkuren. Efter att ha låst in sina mobiltelefoner, paddor, datorer, smarta klockor, moppehjälmarna med bluetooth och all annan elektronik, släpptes de in.

Under en vecka fick de en kvalificerad orientering i hur cyberattacker går till och hur man kan skydda sig mot dem. FRA hade byggt upp ett nätverk för ändamålet, med en fingerad myndighet som skulle hackas och försvaras. Lärarna bestod av FRA:s erfarna medarbetare, som till vardags testar svenska myndigheters IT-säkerhet genom att hacka deras nätverk och sedan bistå med råd om hur de ska förbättra sina system (se sidan 17).

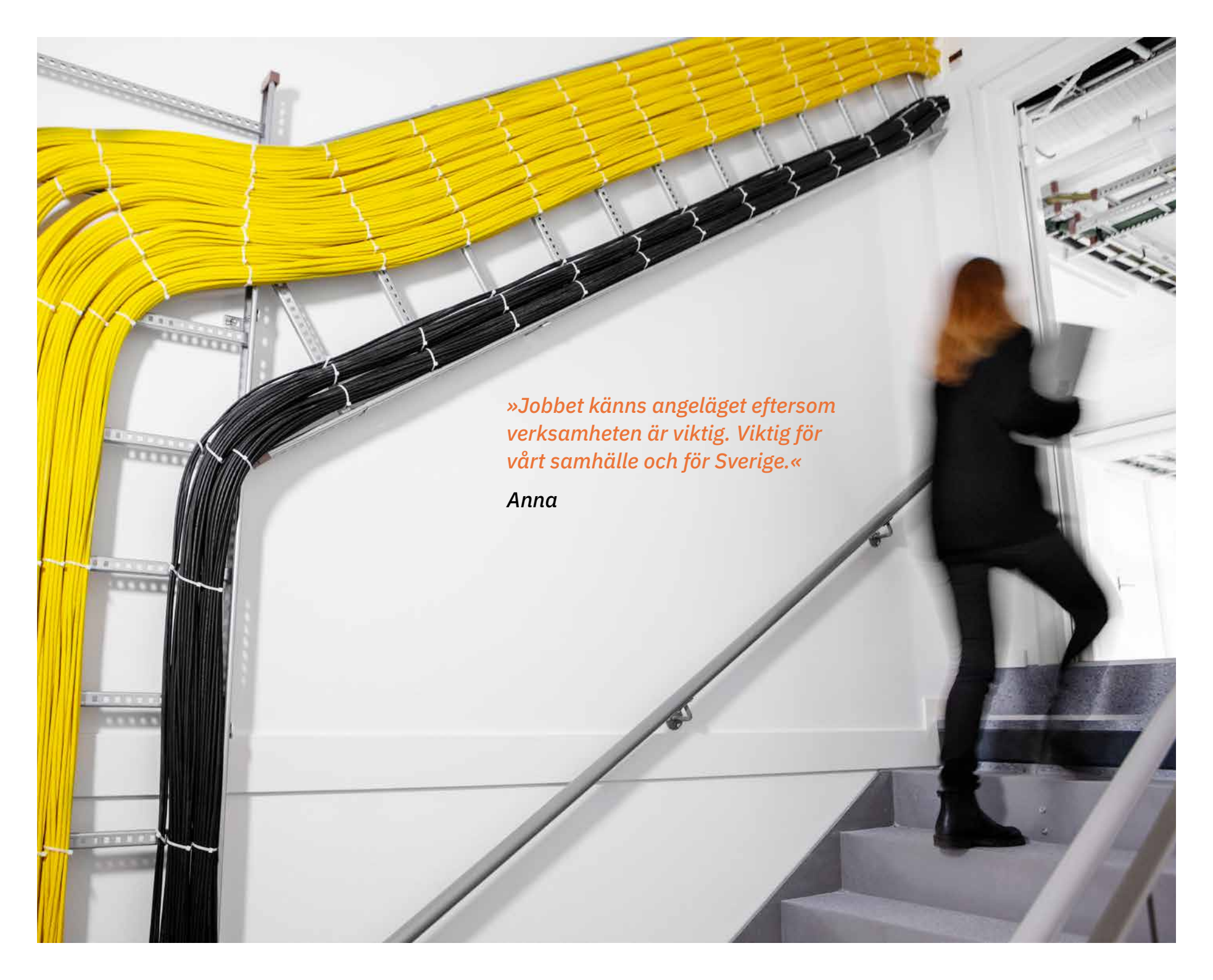
Tårta och diplom

De planerade övningarna gick snabbt, ungdomarna var drivna. Sista dagen redovisade de gruppuppgifter inför FRA-chefer och sin rektor, fick diplom, grillade hamburgare och åt tårta. Innan de sprang ut på sommarlov skrev de uppskattande utvärderingar.

Sommarlovön i massmedierna

Massmedierna rapporterade om hur det annars så slutna FRA denna vecka välkomnat ungdomar mitt i verksamheten. Nyhetsbyrån TT rapporterade via en lång rad medier. Ny Teknik och Computer Sweden gjorde reportage. Helgen efter intervjuade Titti Schultz en av ungdomarna i P4 Extra.

Förhoppningsvis ledde Sommarlovön till att de ungdomar som var med överväger en karriär inom IT-säkerhet. Kanske inspireras också andra ungdomar som bara hörde talas om FRA:s sommarskola i medierna.

A woman with long reddish-brown hair, wearing a black long-sleeved top, black leggings, and black boots, is walking up a grey staircase. She is carrying a laptop under her left arm. To her left, a large bundle of yellow and black cables is neatly organized and held together by white ties, running along a metal rack system. The cables are bundled together and run diagonally across the frame. The background is a plain white wall.

»Jobbet känns angeläget eftersom verksamheten är viktig. Viktig för vårt samhälle och för Sverige.«

Anna

Anna jobbar med TDV

– En kompis har jobbat här. Hon talade väl om FRA, så jag sökte mig hit.

Anna har bara jobbat på FRA i ett halvår. Hon kom från näringslivet där hon hjälpt företag att ordna livet för anställda som under en tid ska arbeta utomlands.

Mänskliga rättigheter huvudämne

– Jag är samhällsvetare. Mänskliga rättigheter är mitt huvudämne. Läste också rätts-sociologi och journalistik. Men jag halkade in i relocation-branschen och var där i 15 år. Där hjälper man personal att flytta runt i världen. Man koordinerar tjänster som att hitta skolor och bostäder, ordna språkunder-visning, hålla kurser i kulturell förståelse samt lösa immigrations- och skattefrågor. Ibland kändes det som att jag löste lyxproblem åt folk. Det kunde vara att någon ville ha minst två balkonger eller att 1,3 kilometer till skolan var för långt.

– I våras traskade jag in genom grinden på FRA. Jag ville göra något annat. Något som mer hade med min utbildning att göra och som gärna var statligt. Det senare eftersom

jag hade fått nog av att jobba medan jag var hemma med sjukt barn, hålla ständig koll på telefonen och att ha ont i magen inför varje gång jag kollade min e-post. Jag har ett barn med särskilda behov och ville göra bättre nytta både på jobbet och hemma.

Kvalifikationer och meriter, inget annat

– Rekryteringsprocessen var lång, det tog ett halvår från att jag sökte jobbet till att jag började. Tester och väldigt personliga intervjuer. Men samtidigt var den professionell och vänlig. Myndigheten såg till mina kvalifikationer och meriter, inget annat.

Anna samordnar verksamhet kring systemet TDV (Tekniskt detekterings- och varnings-system). Det är installerat hos särskilt skyddsvärda myndigheter och statliga bolag för att utgöra en varningsklocka när de utsätts för avancerade IT-angrepp.


– Jag arbetar med de myndigheter och bolag som har TDV installerat. Vilka dessa är är

hemligt och avgörs i samverkan med Säkerhetspolisen.

Ser skadlig kod

TDV är ett system som FRA tog fram på regeringens uppdrag. Det är speciellt på så sätt att det drar nytta av FRA:s roll inom signalunderrättelsetjänsten. När FRA ser skadlig kod på andra håll i världen, kan TDV läras att känna igen dessa, så att systemet kan varna om också svenska samhällsviktiga system skulle bli utsatta.

– Jobbet känns angeläget eftersom verksamheten är viktig. Viktig för vårt samhälle och för Sverige.

A man with a short beard and balding head stands in a hallway. He is wearing a dark blue V-neck sweater over a black collared shirt. His left hand is in his pocket. To his left is a wall with a cylindrical lamp fixture. Behind him is a doorway leading to another room. The lighting is warm and focused on the man.

*»Här på FRA får
man jobba med
många olika saker.
På många andra
arbetsplatser är
variationen mindre.«*

Johan

Johan får specialanpassade lösningar stabila

IT? Det lät som framtiden, tyckte Johan 1991 och fann grönvita skärmar och snurrande bandrullar.

– Som att gå in i en cockpit. Jag var såld, det var där som fronten låg. Det fattade jag.

Nu jobbar Johan på FRA med drift av system för datalagring.

– Första IT-jobbet jag hade hanterade arkivsystem åt ett bensinbolags kundkort, och några byggbolag. Men personatorerna blev allt fler och jag började konsulta istället, installerade klientgrupper hos kunder.

Till FRA blev Johan lockad av sin tidigare chef som redan hade hunnit jobba på myndigheten några år.

Provanställning med plugg

– Det gick rätt fort med rekryteringen, snabbare än för många andra. Det är ju annars en sak att tänka på när man söker jobb på FRA, det tar ofta ett halvår från att man söker till att man erbjuds ett jobb, berättar Johan.

– Men under provanställningen gick det rätt trögt. De sex månaderna pluggade jag mest. Och det var bra för jag behövde få bättre koll på Linux.

– När jag sedan fick börja jobba var det mycket att göra. Det var servicejobb och en hel del gamla system som behövde rensas ut eller förnyas. Vi skapade en centraliserad plattform som inte riktigt hade funnits förut.

Lagringsansvarig på Linuxsidan

Johans lite tungvrickande titel är lagringsansvarig på Linuxsidan. Han är driftsansvarig för den verksamheten.

– Här på FRA får man jobba med många olika saker, det är kodning, puppet och drift. På många arbetsplatser är variationen mindre. Vi kör ju inte så många standardlösningar så vårt jobb är att få de specialanpassade lösningarna stabila. Driften är ryggraden, skrattar Johan.

– Vi har haft ganska många kolleger som passerat på senare år. Men det är faktiskt en bra sak, för det beror på att de gått vidare inom organisationen samtidigt som vi rekryterat nya – de flesta mellan 20 och 30 år. Man börjar ofta på driften, går vidare till andra uppgifter vart efter.

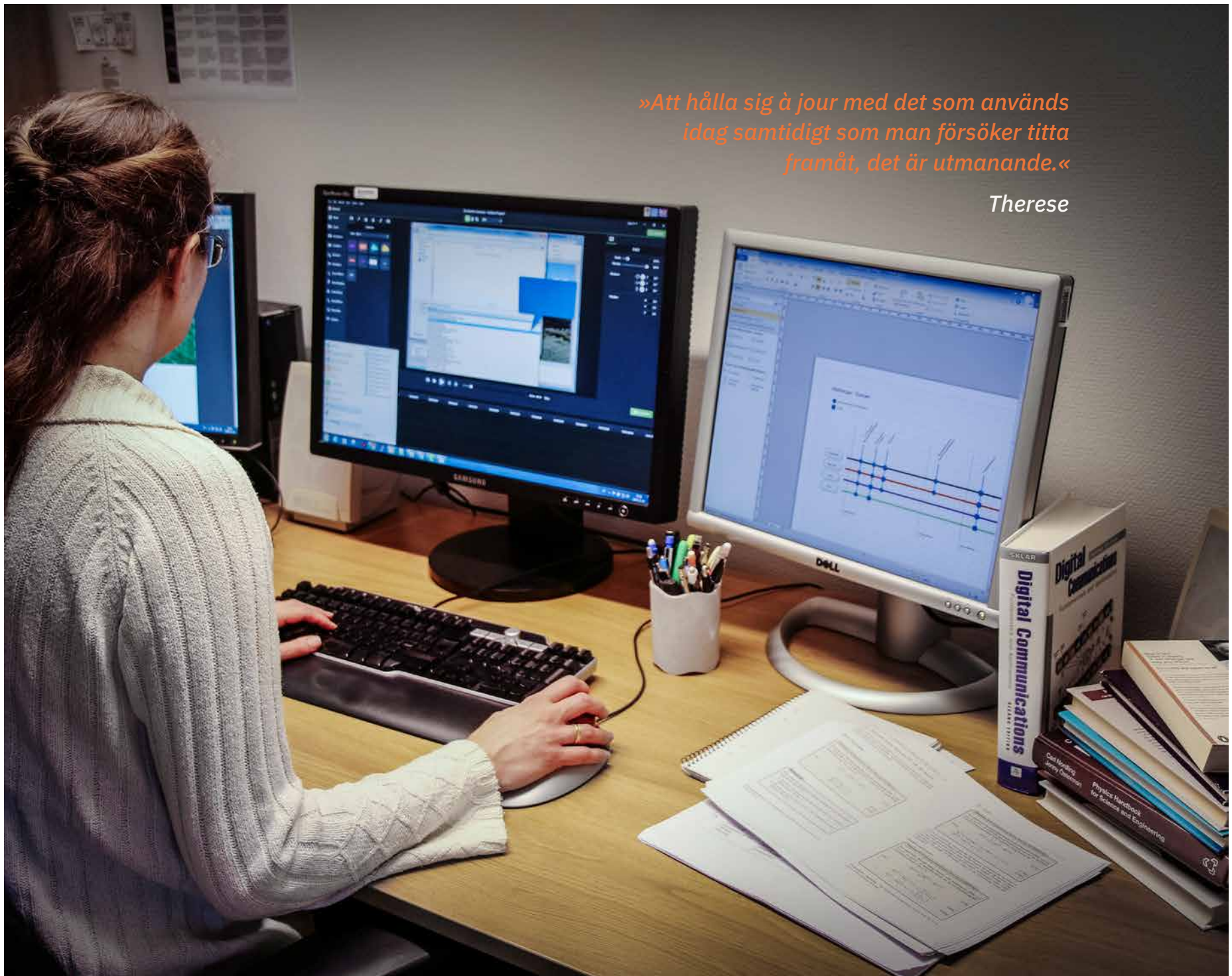
Går när man ska

– Min förra arbetsgivare tyckte att man skulle jobba dygnet runt. Här går man oftast hem när man ska och kan inte jobba förrän man kommer till jobbet igen.

Johan har två döttrar. Den yngsta fick följa med till jobbet när hon var i förskoleåldern men hon tyckte att det var läskigt med grindar och staket. Desto bättre att ha sin pappa närvarande när han är hemma. Jobbar man på FRA tar man inte jobbet med sig hem.

»Att hålla sig à jour med det som används
idag samtidigt som man försöker titta
framåt, det är utmanande.«

Therese



Therese såg en oansenlig annons för 18 år sedan

FRA finns inte bara på huvudkontoret utanför Stockholm, utan har även arbetsplatser i andra delar av Sverige.

Deras placering omfattas oftast av försvarsssekretess. Therese har sin arbetsplats på FRA:s filial på Västkusten.

En oansenlig annons

– Jag är civilingenjör i teknisk fysik och elektroteknik från Linköpings universitet. När jag letade jobb efter examen 2001 fick jag syn på en oansenlig annons från FRA i Göteborgsposten. Jag visste inget om myndigheten men skickade ändå in en ansökan. På den tiden innehöll FRA:s webbplats inte mycket mer än kontaktuppgifter.

– Jag blev anställd och började som programmerare. Det som gjorde att jag valde FRA var att jag under anställningsintervjun uppfattat att arbetsuppgifterna innehöll en hög grad av problemlösning och kreativitet. Så här 18 år senare kan jag intyga att det stämde.

Byggt vidare på utbildning och erfarenhet i nya roller

Att ständigt få nya problem att lösa och möjligheten att sätta sig in i nya områden är några av skälen till att Therese stannat kvar

på myndigheten. Hon har haft möjlighet att byta roll med några års mellanrum?

– Min utbildning gav mig en bra grund. Under min tid på FRA har jag kunnat fördjupa mig i tekniken, som programmerare och signalanalytiker. Jag har också fått möjlighet att arbeta med människor – en period som arbetsledare och även i min nuvarande roll som ansvarig för en internutbildningssatsning.

– De roller som jag haft har gått in i varandra. Jag har haft stor nytta av mina tidigare kunskaper och erfarenheter i nya roller och sedan lagt till ett större perspektiv eller annorlunda sammanhang. Speciellt värdefullt var detta när jag arbetade som utredare och omvärldsbevakare.

Omvärldsbevakning

– FRA utvecklar mycket metoder och teknik för internt bruk, våra resultat ses bara av ett fåtal. Trots detta är det nödvändigt för verksamheten att vi inte bara har en god överblick och förståelse för omvärldens utveckling när det gäller säkerhetsläge och hotbild, utan även anpassar oss efter den omvärld vi verkar i.

– Att arbeta som omvärldsbevakare var otroligt roligt! Min uppgift var att fokusera på teknik- och telekomutvecklingen, en bransch där det händer väldigt mycket. Att hålla sig à jour med det som används idag samtidigt som man försöker titta framåt, det är utmanande. Tänk själv vilken utveckling telekom genomgått de sista tio åren!

Arbeta gentemot huvudkontoret, fysisk placering i filial

Numera jobbar Therese mest gentemot huvudkontoret i Stockholm. Hennes chef och de flesta på hennes enhet är stationerade där. Hon kommunicerar via mail, telefon och videokonferens. Det fungerar rätt bra, men det kan vara svårt att få tag på kolleger och man missar mycket av de informella diskussionerna i korridorer och matsal.

– Men det finns fördelar också. Jag blir inte kallad till möten ”bara för att” och får på så sätt mer sammanhängande tid att arbeta på. Jag brukar åka till huvudkontoret ibland för sådana möten som blir bäst och effektivast när man träffas.

KUNSKAP OM UTLANDET – FÖR SVERIGES SÄKERHET OCH INTEGRITET